

พระชัยวัฒน์ และ พระแก้วประจำรัชกาล

ส. พลายน้อย

ศิลปินแห่งชาติสาขาวรรณศิลป์ ประจำปี ๒๕๕๓

พระชัยวัฒน์ และ พระแก้วประจำรัชกาล

ส. พลายน้อย

มนุษย์สร้างคำพูดขึ้นมา ชีตเขียนถ้อยคำลงบนแผ่นดินเหนียว ผืนหนัง ไม้ไผ่ และ
กระดองเต่า

การค้นพบกระดาดและการพิมพ์ ทำให้หนังสือมีรูปลักษณะที่พกพาได้สะดวก
และเผยแพร่ไปในวงกว้างอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อนในประวัติศาสตร์ การพิมพ์ช่วย
สถาปนาภาษาของแต่ละชาติให้มั่นคง ช่วยให้ภาษาของสามัญชนแพร่หลาย ทำให้คน
อ่านออกเขียนได้เพิ่มสูงขึ้น และขยายวงกว้างออกไปนอกวงผู้นำและนักบวช

และแท้จริงแล้ว การพิมพ์หนังสือคือการเปลี่ยนแปลงอย่างถึงรากถึงโคน
ทั้งทางความคิดและสังคม

ลำดับที่ ๑๓๕๒

พระชัยวัฒน์และพระแก้วประจำรัชกาล

ส. พลายน้อย : ผู้เขียน

พิมพ์ครั้งแรกโดยสำนักพิมพ์สถาพรบุ๊คส์ : กันยายน ๒๕๖๔

ราคา ๑๐๕ บาท

พิมพ์โฆษณาครั้งนี้ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ตามกฎหมายแล้ว

© สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับเพิ่มเติม) พ.ศ. ๒๕๕๘

ไม่อนุญาตให้สแกนหนังสือ หรือคัดลอกเนื้อหาส่วนหนึ่งส่วนใดเพื่อสร้างฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์
เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากสำนักพิมพ์และเจ้าของลิขสิทธิ์แล้วเท่านั้น

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

ส. พลายน้อย.

พระชัยวัฒน์และพระแก้วประจำรัชกาล.--กรุงเทพฯ : สถาพรบุ๊คส์, ๒๕๖๔.

๑๖๘ หน้า.

๑. พระพุทธรูป ๒. พระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร I. ชื่อเรื่อง.

๒๕๔.๓๑๒๑๘

ISBN 978-616-00-4409-2

เจ้าของ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา : บริษัทสถาพรบุ๊คส์ จำกัด

ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร/บรรณาธิการอำนวยการ : วรพันธ์ โลกิตสถาพร

กรรมการผู้จัดการ : ดร. สุภัคชญา โลกิตสถาพร

ผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการ/บรรณาธิการบริหาร : เจตยา โลกิตสถาพร รองบรรณาธิการบริหาร : วสันต์ พร้อมมิตรญาติ

ผู้จัดการฝ่ายขาย : กิ่งแก้ว ลิกขะไชย หัวหน้ากองบรรณาธิการสร้างสรรค์ : พัทธี แทแดงเพชร

หัวหน้ากองบรรณาธิการคัดสรรนวนิยาย : พิชราพร บุญส่ง

บรรณาธิการเล่ม : วสันต์ พร้อมมิตรญาติ พิสูจน์อักษร : วัสสานะ ครุสาตะ

ออกแบบปก : กฤษฎา รอดหลง รูปเล่ม : นิพนธ์ เลิศชัยศิริสกุล

พิมพ์ที่ : บริษัท วี.พรินท์ (๑๙๙๑) จำกัด

จัดจำหน่ายทั่วประเทศโดย บริษัทสถาพรบุ๊คส์ จำกัด

๑๘ ซอยลาดปลาเค้า ๖๓ ถนนลาดปลาเค้า แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน กรุงเทพฯ ๑๐๒๒๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๕๔๐ ๓๘๕๕-๖ โทรสาร ๐ ๒๕๔๐ ๓๘๗๐

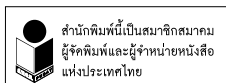
กองบรรณาธิการ : spbbooks@hotmail.com

กองบรรณาธิการคัดสรรต้นฉบับ : satapornbooks.editor@gmail.com

ฝ่ายสำนักงาน : info@satapornbooks.com

www.satapornbooks.com

หากท่านผู้อ่านพบหนังสือไม่ได้มาตรฐาน เช่น หน้ากระดาษสลับกัน หน้าขาดหาย การเข้าเล่มไม่สมบูรณ์
สำนักพิมพ์ยินดีรับผิดชอบเปลี่ยนหนังสือใหม่ให้ท่าน โปรดติดต่อและส่งหนังสือคืนพร้อมระบุรายละเอียดการชำรุด
ไปตามที่อยู่ด้านบน หรือ โทร. ๐ ๒๕๔๐ ๓๘๕๕-๖ ต่อ ๒๑, ๕๔, ๕๖

คำนำสำนักพิมพ์

ส. พลายน้อย เป็นนามปากกาของอาจารย์สมบัติ พลายน้อย นักเขียนหนังสือด้านสารคดีเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ภูมิศาสตร์ ประเพณี สังคมไทยด้านต่างๆ ถือได้ว่าเป็นนักเขียนที่มีความสามารถในการเขียนหนังสือได้หลายประเภท ปัจจุบันมีผลงานเขียนกว่า ๑๐๐ เรื่อง ส่วนใหญ่เป็นงานเขียนประเภทสารคดี นิทานชีวประวัติบุคคลสำคัญ สารานุกรม และปกิณกะอื่นๆ จนได้รับการยกย่องให้เป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ ประจำปี ๒๕๕๓ นอกจากนี้ยังได้รับการยกย่องจากองค์กรวรรณกรรมและองค์กรวัฒนธรรมทั้งภาครัฐและเอกชนอีกมากมาย

หนังสือ *พระชัยวัฒน์และพระแก้วประจำรัชกาล* ผลงานเขียนของ ส. พลายน้อย เล่มนี้ แบ่งเนื้อหาออกเป็น ๒ ภาค โดยภาคแรกจะกล่าวถึงพระชัยวัฒน์ซึ่งเป็นพระพุทธรูปประจำองค์พระมหากษัตริย์ไทยว่ามีความสำคัญอย่างไร ส่วนภาคที่ ๒ จะกล่าวถึงพระแก้วประจำรัชกาลของพระมหากษัตริย์ในราชวงศ์จักรีว่ามีที่มา

อย่างไร และทำไมต้องมีพระแก้วประจำแต่ละรัชกาล

การสร้างพระชัยวัฒน์และพระแก้วประจำรัชกาล เป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของประเทศไทยซึ่งไม่มีชาติใดมี เป็นพระราชประเพณีของพระมหากษัตริย์ไทยที่ได้ทรงปฏิบัติสืบต่อกันมาช้านาน แสดงให้เห็นว่าได้ทรงเป็นพุทธมามกะ เป็นพุทธศาสนูปถัมภกอย่างแท้จริง

สุดท้ายนี้ ทางสำนักพิมพ์สถาพรบุ๊คส์ในเครือบริษัทสถาพรบุ๊คส์ จำกัด ขอขอบพระคุณ ส. พลายน้อย ที่ได้สร้างสรรค์ผลงานเขียนอันทรงคุณค่าให้แก่ประเทศไทย และขออาราธนาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย ช่วยดลบันดาลให้ท่านมีอายุยืนนาน สร้างผลงานเขียนได้อย่างต่อเนื่อง และขอขอบพระคุณท่านผู้อ่านที่ติดตามผลงานเขียนของ ส. พลายน้อย มาโดยตลอด

สำนักพิมพ์สถาพรบุ๊คส์

คำนำ

เรื่อง ตำนานพระชัยวัฒน์และพระแก้วประจำรัชกาล ได้พิมพ์เผยแพร่มาแล้ว ๓ ครั้ง ปรากฏว่ามีครูอาจารย์ที่สอนวรรณคดีและพระภิกษุสนใจกันมาก เพราะเป็นครั้งแรกที่พิมพ์เรื่องพระชัยวัฒน์และพระแก้วประจำรัชกาลออกเผยแพร่

อาจกล่าวได้ว่าในบรรดาประเทศที่เคยมีพระมหากษัตริย์ปกครองและนับถือพระพุทธศาสนา มีประเทศไทยเพียงประเทศเดียวที่พระมหากษัตริย์ทรงมีพระชัยวัฒน์และพระแก้วไว้สักการบูชา และถือเป็นประเพณีสืบต่อมา พระพุทธรูปดังกล่าวเก็บรักษาไว้ในพระบรมมหาราชวัง คนภายนอกไม่มีโอกาสได้เห็น นอกจากจะอัญเชิญออกมาประกอบพระราชพิธีภายนอกพระบรมมหาราชวังในบางครั้ง บางคราว ด้วยเหตุนี้ จึงมีผู้เข้าใจผิดคิดว่าพระชัยวัฒน์หรือพระไชยเป็นพระพุทธรูปแบบเดียวกับพระพุทธรูปประจำพระชนมพรรษาไปก็มี

หนังสือเรื่องนี้เมื่อพิมพ์ครั้งแรกเป็นการเรียบเขียน จึงขาดตก

บกพร่องไปบ้าง ฉะนั้นในการพิมพ์ครั้งที่ ๓ นี้ จึงได้เขียนเพิ่มเติม พระแก้วประจำรัชกาลที่ ๔ ขึ้นอีกเรื่องหนึ่ง แต่เป็นที่น่าเสียดายที่ ในการพิมพ์ครั้งนี้หาต้นฉบับครั้งที่ ๓ ไม่ได้ และเพื่อเป็นหลักฐานจึง ขอบันทึกไว้ในที่นี้ว่า ได้มีการถวายพระพุทธรูปปฏิมากรแก้วผลึกแด่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ ณ ลานพระบรมราชา- นุสาวรีย์สองรัชกาล จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อเวลา ๑๗.๓๐ น. วันที่ ๑๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๔ (ดังปรากฏภาพในหนังสือพิมพ์ เดลินิวส์ ฉบับวันศุกร์ที่ ๑๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๔)

บัดนี้สำนักพิมพ์สถาพรบุ๊คส์มีความเห็นว่าหนังสือเรื่องดังกล่าวขาดตลาดไปหลายปีแล้ว และมีผู้ถามถึงอยู่เสมอ จึงได้ขอจัด พิมพ์ใหม่ ได้เพิ่มหลักฐานบางแห่งให้สมบูรณ์มากขึ้น และทางสำนัก พิมพ์ได้หาภาพประกอบเพิ่มเติมอีกบ้าง ทำให้หนังสืองดงามขึ้นกว่า ในการพิมพ์ครั้งก่อนๆ

หนังสือเรื่องพระพุทธรูปมียู่ ๒ เล่ม ถ้าเหตุการณ์ปกติดี ก็จะได้พิมพ์ต่อไป ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้งกำลังใจและถามถึง หนังสือนี้อีกครั้งหนึ่ง

ก. พลาชน้อย

คำนำ

ในการพิมพ์ครั้งแรก

ชมรม “บำรุงบัณฑิต” มีความประสงค์จะพิมพ์ ตำนานพระ
ชัยวัฒน์และพระแก้วประจำรัชกาล ขึ้นเป็นหนังสือเล่มแรกของ
ชมรม เพราะเห็นว่าชื่อเรื่องเป็นชื่อมงคล และเป็นเรื่องที่ไม่แพร่หลาย
เท่าใดนัก นักเรียนนักศึกษาเมื่ออ่านประวัติศาสตร์และวรรณคดี
เมื่อมีกล่าวถึงพระชัยหรือพระชัยวัฒน์ก็ไม่มีใครรู้จัก แม้ในหมู่ผู้ที่
สนใจในเรื่องพระพุทธรูปก็ไม่ทราบประวัติความเป็นมาของพระพุทธร
รูปดังกล่าว โดยเฉพาะพระแก้วประจำรัชกาลนั้น คนภายนอกแทบ
จะไม่รู้เรื่องเอาเลยทีเดียว ถ้าได้พิมพ์ขึ้นให้แพร่หลายก็จะเป็น
ประโยชน์ในทางวิชาความรู้เป็นอันมาก

เรื่อง ตำนานพระชัยวัฒน์และพระแก้วประจำรัชกาล นั้น
ผู้เขียนได้เขียนให้อาจารย์ภาวาส บุนนาค รองราชเลขาธิการ พิมพ์
เป็นที่ระลึกในงานพระราชทานเพลิงศพหม่อมหลวงวงศ์ สุรวงศ์
วิวัฒน์ ต.จ. เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๒ บางตอนเขียนไปพิมพ์ไปทำให้ขาด
รายละเอียดที่ควรทราบไปบ้าง ในการพิมพ์ครั้งนี้ ได้เพิ่มเติมสิ่งที่

หลงลืมในการพิมพ์ครั้งก่อนลงไว้หลายแห่ง และคิดว่าจะเพิ่มเรื่อง พระพุทธรูปประจำพระชนมพรรษาและพระพุทธรูปประจำพระชนมวาร ตลอดจนพระพุทธรูปประจำรัชกาลไว้ด้วย เพื่อให้เรื่องพระพุทธรูปที่เกี่ยวกับพระมหากษัตริย์สมบูรณ์ขึ้น ถึงกระนั้นก็ยังไม่หมด ยังมีพระพุทธรูปสำคัญๆ ที่น่าจะกล่าวถึงอีกมาก แต่จะนำมากล่าวไว้ทั้งหมดก็จะหนามาก เปลืองทุนที่จัดทำ จึงเสนอไว้เพียงเท่านี้ พอให้ทราบถึงพระราชประเพณี ถ้ามีโอกาสก็จะจัดพิมพ์ส่วนที่เหลือต่อไป

อนึ่ง ผู้เขียนมีความประสงค์จะให้หนังสือเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เพราะเป็นการรวบรวมเอกสารที่กระจัดกระจายหาอ่านได้ยากไว้ในที่เดียวกัน และนับเป็นครั้งแรกที่ได้มีการรวบรวมขึ้นไว้เป็นเล่มอย่างสมบูรณ์เช่นนี้ ฉะนั้น จึงอาจจะเป็นหนังสือที่อ่านไม่สนุก เป็นการเสี่ยงต่อการลงทุน แต่ผู้จัดพิมพ์ก็กล้าที่จะทำเพราะเห็นประโยชน์ดังกล่าว

หวังว่าผู้อ่านจะได้ประโยชน์เช่นเดียวกับหนังสือเล่มอื่นๆ ของผู้เขียน

ก. ภาณุพันธ์

สารบัญ

พระชัยวัฒน์	๑๑
✧ พระชัยวัฒน์ประจำรัชกาลที่ ๑	๒๑
✧ พระชัยวัฒน์ประจำรัชกาลที่ ๒	๒๔
✧ พระชัยวัฒน์ประจำรัชกาลที่ ๓	๒๖
✧ พระชัยวัฒน์ประจำรัชกาลที่ ๔	๒๘
✧ พระชัยวัฒน์ประจำรัชกาลที่ ๕	๓๖
✧ พระชัยวัฒน์ประจำรัชกาลที่ ๖	๔๒
✧ พระชัยวัฒน์ประจำรัชกาลที่ ๗	๕๓
✧ พระชัยวัฒน์ประจำรัชกาลที่ ๙	๖๓
✧ พระชัยนวรัฐ	๗๓
✧ พระชัยวัฒน์มงคลวารมรณ์	๘๑
พระแก้วประจำรัชกาล	๙๗
✧ พระแก้วประจำรัชกาลที่ ๑	๙๙
✧ พระแก้วประจำรัชกาลที่ ๒	๑๐๙
✧ พระแก้วประจำรัชกาลที่ ๓	๑๒๖
✧ พระแก้วประจำรัชกาลที่ ๔	๑๒๗
✧ พระแก้วประจำรัชกาลที่ ๕	๑๒๙
✧ พระแก้วประจำรัชกาลที่ ๖	๑๓๓
✧ พระแก้วประจำรัชกาลที่ ๗	๑๔๙
ภาคผนวก : คำจารึกที่ฐานพระชัยวัฒน์	๑๕๒
คาถามหาไชยมงคล	๑๖๑
ดัชนี	๑๖๖

www.satapornbooks.com

พระยศวิน

✿ ตำนานพระชัยวัฒน์ ✿

“พระชัย” หรือที่ในหนังสือเก่าใช้ว่า “พระไชย” เป็นส่วนมาก นั้น ก็เพราะตำราเรียนภาษาไทยสมัยโบราณใช้คำว่า “ไชย” เช่นใน หนังสือ มุลบทบรรพกิจ ใช้ว่า พระไชยสุริยาภูมิ, อะไภย, อาไศรย, ไภยพาล, อวยไชย, โชคไชย, มีไชย, ถวายไชย นี่เป็นการกำหนด คำที่ใช้ไม่มลายที่มีตัว ย สะกด ฉะนั้นที่นิยมเขียนว่าพระไชย ก็ คงจะเนื่องมาจากนี้ ถ้าว่าตามความหมายทางอักษรศาสตร์ในปัจจุบันก็ต่างกัน ถ้าใช้คำว่า “ชัย” ก็หมายถึง การชนะ ส่วนคำว่า “ไชย” หมายถึง ดีกว่า เจริญกว่า ตามความเห็นส่วนตัวแล้วเห็นว่า น่าจะใช้ “พระชัย” มากกว่า เพราะเจตนาที่สร้างขึ้นน่าจะเกี่ยวกับ ชัยชนะ ได้ตรวจพบในหนังสือราชการ เช่น ราชกิจจานุเบกษา

เป็นต้น ได้เปลี่ยนมาใช้ “พระชัย” แทน “พระไชย” ตั้งแต่รัชกาลที่ ๗ เป็นต้นมา ส่วนการออกพระนามเพิ่มขึ้นว่า “พระชัยวัฒน์” นั้นเข้าใจว่าจะเดิมคำว่า “วัฒน์” ในรัชกาลที่ ๔ เพราะมีหมายรับสั่งในรัชกาลนั้นใช้ว่า “พระไชยวัฒน์” ดังจะได้กล่าวต่อไปข้างหน้า

ต้นเหตุเดิมที่จะสร้างพระพุทธรูปที่มีนามว่าพระชัยขึ้นนั้นไม่สามารถจะสอบค้นได้ แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าในสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ ๗ ได้ทรงสร้างพระชัยพุทธมหานาค ๒๓ องค์ พระราชทานเมืองต่างๆ เช่น เมืองลโวทยปุระ (ละโว้), สุวรรณปุระ (สุพรรณบุรี), ชยราชบุรี (ราชบุรี), ศรีชัยสิงหบุรี (เมืองสิงห์), ศรีชัยวัชรบุรี (เพชรบุรี) ฯลฯ ดังปรากฏในศิลาจารึกภาษาสันสกฤตที่ปราสาทพระขรรค์ว่า “ในวิหารแต่ละแห่งทั้ง ๒๓ วิหารเหล่านี้ พระราชาทรงสร้างพระชัยพุทธมหานาคที่ทำให้เกิดมีความสุขขึ้น” ชื่อพระชัยพุทธมหานาคจะมาเกี่ยวข้องกับพระชัยของเราหรือไม่ทราบ แต่ดูจะเกี่ยวกับชัยชนะเหมือนๆ กันชอบกล

พระชัยเป็นพระพุทธรูปที่มีลักษณะพิเศษกว่าพระพุทธรูปธรรมดาอย่างหนึ่ง คือพระหัตถ์ซ้ายจะทำพระหัตถ์อยู่ในลักษณะถือด้ามพัด และเป็นแบบนั่งขัดสมาธิเพชร เท่าที่พบเรื่องราวประมาณว่าจะเกิดขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นอย่างต่ำ แต่จะเป็นพระพุทธรูปขนาดใดบ้างไม่ทราบแน่ชัด เท่าที่พบหลักฐานเข้าใจว่าจะเป็นพระพุทธรูปขนาดย่อม พอที่จะยกเคลื่อนย้ายไปในพิธีต่างๆ ได้สะดวก เพราะในพระราชพิธีต่างๆ มักจะเชิญพระชัยไปด้วยเสมอ เช่น

๑. ในพิธีถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยา ครั้นกรุงศรีอยุธยา เชิญพระชัยมาตั้งที่หน้าพระพุทธรูปสังข์ ในสมัยรัตนโกสินทร์ก็เช่นเดียวกัน พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระราชนิพนธ์ไว้ว่า (ตัวสะกดตามต้นฉบับเดิม)

“ที่วัดพระศรีรัตนศาสดารามใช้ธรรมเนียมซึ่งตั้งอยู่สำหรับพระอุโบสถเป็นพระแท่นมณฑล ตั้งพระพุทธรูปชัยวัฒน์เงินรัชกาลที่ ๑ องค์หนึ่ง พระชัยแผ่นดินปัจจุบันองค์หนึ่ง พระชัยเนาโลหะสำหรับนำเสด็จพระราชดำเนินองค์หนึ่ง”

พระชัยต่างๆ ที่กล่าวมานี้จะได้กล่าวถึงอย่างละเอียดต่อไป

๒. ในพระราชพิธีโสกันต์ เจ้าฟ้าครั้งกรุงศรีอยุธยาทำไกรลาส บนชั้นสามที่ประดิษฐานพระบรมธาตุมีมณฑปน้อยตั้งพระชัยน้อยซ้ายขวา พระสังข์เป็นประธาน (ตามนี้แสดงว่าในสมัยกรุงศรีอยุธยามีพระชัยไม่น้อยกว่าสององค์ ซึ่งความจริงอาจจะมีมากกว่านี้ก็ได้ แต่ไม่รู้แน่นอนว่าได้สร้างทุกรัชกาลหรือไม่)

๓. ในพระราชพิธีสมโภชฉัตร มีพระพุทธรูปสำคัญหลายองค์คือ พระชัยประจำรัชกาลต่างๆ มีพระชัยเงินองค์น้อยของเดิมในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช และพระชัยเนาโลหะซึ่งสำหรับเสด็จประพาสหัวเมือง พระชัยองค์นี้พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงสร้าง (ดังจะได้กล่าว

ประวัติต่อไปในตอนที่กำลังถึงพระชัยวัฒน์ในรัชกาลที่ ๔) แล้ว พระราชทานพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อพระองค์ ใกล้จะเสด็จสวรรคต

๔. ในพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา ซึ่งตามปกติใน รัชกาลที่ ๕ มักจะเชิญพระชัยมาด้วย และในการนี้จะมีการหล่อ พระพุทธรูปประจำพระชนมพรรษาทุกปี

๕. ในพิธีลอยพระประทีป ในสมัยโบราณเสด็จลงเรือ บัลลังก์ตามโบราณราชประเพณี มีเรืออันตนาคราชแต่งเครื่อง ประทีปทรงพระชัย

๖. ในการเสด็จพระราชสงครามและเสด็จประพาสหัวเมือง จะเชิญพระชัยไปในกองทัพด้วย ถ้าไปทางเรือก็เชิญประดิษฐาน ในเรือเป็นพิเศษ ดังมีปรากฏในพระราชพงศาวดารแผ่นดินสมเด็จพระ นเรศวรมหาราช เมื่อคราวเสด็จไปตีเมืองเมะตะมะ ได้เสด็จ จากกรุงทางเรือว่า (ตัวสะกดตามต้นฉบับเดิม)

“พระโหราราชครูธิบตีศรีพิชาจารย์ก็ลั่นฆ้องชัย ให้ พายเรือพระที่นั่งสุวรรณหงส์ อันทรงพระพุทธรูปปฏิมากรทอง นพคุณบรรจุพระสารีริกบรมธาตุ ถวายพระนามสมญา พระชัยนั้นไปก่อน แล้วเรือกระบวนหน้าทั้งปวงไปโดยลำดับ”